

Πώς κατακτήσαμε έτσι την Ελλάδα; (Διονύσιος Κ. Μαγκλιβέρας)

Categories : [ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ](#)

Date : 29 Δεκεμβρίου, 2010

«*ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων*» (Ἡράκλειτος)

Η αρχή της δεκαετίας του '50 βρήκε την Ελλάδα κατεστραμμένη τόσο στη δομική διοικητική λειτουργία, όσο και στην οικονομική της υπόσταση. Η τριπλή εχθρική Κατοχή, οι πολυαίμακτες εσωτερικές έριδες είχαν αφήσει τον τόπο σε κατάσταση συντριμμάτων που ολοκληρώθηκε δραματικά με την εγκατάλειψη των πόλεων της επαρχίας και των χωριών, την από ανάγκη αστυφιλία για λόγους ασφάλειας, εξεύρεσης εργασίας, εξασφάλισης συνθηκών (έστω στοιχειωδών) διαβίωσης των πολιτών. Έτσι, ενώ στις άλλες ευρωπαϊκές και βαλκανικές χώρες είχε αρχίσει η έντονη προσπάθεια ανασυγκρότησης, εμείς παλεύαμε για να επιτύχουμε τα αναγκαία για μία στοιχειώδη επιβίωση. Οι μεγάλες κατά τον πόλεμο θυσίες του ελληνικού λαού, οι τεράστιες καταστροφές που υπέστη η χώρα, οι μνημειώδεις αγώνες εθνικής αντίστασης κατά των κατακτητών δεν αξιοποιήθηκαν, όπως συνέβαινε σε άλλα κράτη. Μόνοι μας είχαμε καταστρέψει την προσφορά μας με την αιωνιά μας κατάρα της διχόνοιας!

Προσπαθήσαμε, λοιπόν, με τις δικές μας δυνάμεις και με συμβολική βοήθεια των Αμερικανών συμμάχων (Σχέδιο Μάρσαλ και Δόγμα Τρούμαν) να προχωρήσουμε στην ανασύσταση του κράτους, στη στήριξη της ελληνικής κοινωνίας με βάση τις παραδόσεις της, παρ' όλον που αυτή ήταν βαθύτατα πληγωμένη από τις εσωτερικές, βαμμένες με αίμα, μεταξύ μας διαιρέσεις.

Αυτή την περίοδο έφηβος πρωτοπήγα στην Ευρώπη (στην Ελβετία με την αυθόουσα οικονομία και τη δυναμική βιομηχανία) για σπουδές. Ήμουν φοβισμένος, μαζεμένος, αποπροσανατόλιστος για το τί θα συναντούσα, πώς θα στεκόμουν σε μία άγνωστη χώρα, σε μία ξένη πανεπιστημιακή κοινότητα. Όλοι αυτοί οι δικαιολογημένοι ανθρώπινοι φόβοι ενός νέου που δεν είχε κανένα στήριγμα στην αλλοδαπή χώρα, ξεπεράστηκαν σχεδόν αμέσως όταν εκεί ανέφερα την καταγωγή μου. Με το «Έλληνας» έβλεπα στα μάτια των άλλων έναν εντυπωσιασμό, έναν ενθουσιασμό αποδοχής. Η παρουσία ενός Έλληνα αποτελούσε, ακόμη και για τους ξενόφοβους Ελβετούς, κάτι το σημαντικό που οφειλόταν όχι στις πρόσφατες θυσίες της Ελλάδας κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τις οποίες οι συμφοιτητές μου μάλλον αγνοούσαν, αλλά στο ότι ήμουν απόγονος μιας κοινά αποδεκτής αιώνιας ιστορικής διάρκειας. [Θυμάμαι έναν γηραιό Καθηγητή της αρχαίας ελληνικής φιλολογίας -συνταξιούχο τότε, ξένου επι-

στημονικού κλάδου προς τον δικό μου, τον Georges Meautis, μόλις με συνέστησαν να μου σφίγγει το χέρι και να μην το αφήνει. Αμέσως μου δώρισε τα βιβλία του με κυριότερο το La Grece Eternelle].

Όλα αυτά με έκαναν να αισθάνομαι κάποιες απροσδιόριστες υποχρεώσεις να βαρύνουν στη συμπεριφορά μου, στα λεγόμενα, ακόμα και στις γνώσεις που οι άλλοι θεωρούσαν φυσικό να έχω (ενώ πολλές από αυτές δεν διέθετα).

Στο Πανεπιστήμιο υπήρχαν επίσης Ιρανοί. Η Περσία είναι μία το ίδιο με την Ελλάδα αρχαία χώρα, περισσότερο μάλιστα μυθική. Οι Ιρανοί, άκρως πολιτισμένοι άνθρωποι, δεν προξενούσαν όμως την ίδια εντύπωση με τον Έλληνα, τη γλώσσα, την ιστορία, τον πολιτισμό του οποίου οι συμφοιτητές είχαν διδαχτεί στο σχολείο. Ο Έλληνας θεωρείτο a priori μορφωμένος, πολιτισμένος, διαχρονικά Ευρωπαίος. Η προκείμενη θεώρηση δημιούργουσε γύρω μου κλίμα συμπάθειας/αποδοχής, με γέμιζε όμως παράλληλα με ευθύνες, όπως ανέφερα.

Ο πολιτισμός του «Ζορμπά»

Στα μετέπειτα χρόνια, σε ταξίδια μου σε άλλες χώρες, το Έλληνας δεν προσέδιδε καμία ιδιαίτερη βαρύτητα/σημασία. Ίσως να είχαν ισοπεδωθεί οι αξίες που αντιπροσώπευε η Ελλάδα, να είχαν ξεθωριάσει οι περγαμηνές του Ελληνισμού. «Ο Ζορμπάς» νομίζω ότι μπορεί να έκανε μεγάλο καλό στην ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού, ήταν χρησιμότερος στην εθνική οικονομία, ήταν απαραίτητος για να ξαναθυμίσει σε νεότερες γενιές, σε άλλους ανθρώπους, το όνομα της χώρας μας, δημιούργησε όμως μία εικόνα της Ελλάδας παραπλανητική προς τον πολιτισμό μας, η παρουσία του οποίου υποβαθμίστηκε.

Ακόμα κι «ο ηρωισμός» που προέκυπτε ως μήνυμα από τον γλεντοκόπο Ζορμπά ήταν περισσότερο νταηλικί, ετσιθελισμός, σύγκρουση με τη λογική και τον νόμο, παρά έκφραση των παραδοσιακών μας άρχων. Επιπλέον, ο «μουσάκα» σκέπασε την αρχαία ιστορία, τη συμβολή της χώρας μας στην ανάπτυξη του πνεύματος. Τό συρτάκι (με λαϊκίστικα πρωθυπουργικά λικνίσματα) υπερκάλυψε την πολιτισμική κληρονομιά. Δημιουργήθηκε η εικόνα μιας νεότερης Ελλάδας όχι όμως τόσο πολύ εκσυγχρονισμένης, προοδευμένης, όσο γραφικής, σε χαμηλά επίπεδα, ελάχιστα σοβαρής. Η μουσική των Θεοδωράκη-Χατζιδάκη, τα νόμπελ των Σεφέρη-Ελύτη έδειξαν την ελληνική πνευματική παρουσία, κατά τρόπο όμως χαλαρό, ως δευτερεύον στοιχείο.

Τα τελευταία χρόνια όταν πηγαίνω στο εξωτερικό αισθάνομαι σύμπλεγμα κατωτερότητας, νιώθω ελαχιστοποιημένος αφού δεν διαθέτω κάτι που να προβάλλει διακριτά, υπερήφανα την ελληνικότητα. Ο προβληματισμός αυτός κυριαρχούσε μέσα μου πολύ πριν από τη σύγχρονη εποχή της «χρεοκοπίας», του «Μνημονίου». Τώρα τα πράγματα είναι χειρότερα. Τί σημαίνει σήμερα για Έλληνας; Σημαίνει ένας

Ευρωπαίος φτωχός συγγενής, που ζει από την ενίσχυση των άλλων, που τον ανέχονται με το ζόρι μια και είναι αναγκαστικά μέλος της οικογένειας.

Σήμερα όταν αναφέρεται η Ελλάδα, τα υπονοούμενα εκφράζονται με ευγένεια αλλά με δηλητηριώδη χαμόγελα. Τα ανέκδοτα σε βάρος μας επαναλαμβάνονται από στόμα σε στόμα. (Και δεν είναι μόνον για τις ονομαστές πια «greek statistics»).

Βρίσκομαι σε αδυναμία για να αντιμετωπίσω κρίσεις (όχι πάντα δίκαιες κι ορθές), παρατηρήσεις (καυστικές), κριτικές και «συμβουλές» που αφειδώς μου παρέχονται από ξένους φίλους, οι οποίες πληγώνουν την εθνική μου αξιοπρέπεια. Έχω συναίσθηση της μειονεκτικής θέσης που βρίσκομαι και σιωπώ ακόμα κι όταν έχω επιχειρήματα, όταν η καθηλωτική απάντησή μου βρίσκεται στο «έρκος οδόντων». Γνωρίζω καλά ότι έχω ανάγκη τους εταίρους της Ευρώπης για να μπορέσω να εξασφαλίσω τα απαραίτητα για την ανάπτυξη και τη διαβίωση της χώρας μου, αισθάνομαι όμως ότι αυτοί με βάζουν στη γωνία, δακτυλοδεικτούμενο (ο πολίτης μιας χώρας όπου ανθεί ο ανορθολογισμός, η κλεπτοκρατία, η σπατάλη με ξένα χρήματα, ο «τεμπέλης», ο «ανεπρόκοπος»). Χαίρομαι τελικά που είμαι ένας απλός πολίτης, χωρίς επίσημη ιδιότητα, ώστε σε συζητήσεις με ομολόγους να μην αισθάνομαι τον οίκτο τους για τα ελληνικά ΜΗ επιτεύγματα. Κάθομαι και προβληματίζομαι: **πώς καταστήσαμε έτσι αυτόν τον τόπο, γιατί πήγαμε τόσο πολύ πίσω;**

Τα ερωτήματα μου αυτά δεν απευθύνονται σε ανίκανες κυβερνήσεις, σε ανεγκέφαλες πολιτικές παρατάξεις, σε εθελουφλούσες ηγεσίες όλων των ειδών, σε άφρονες συνδικαλιστές, σε ρηχούς νοθευτές των εθνικών αξιών, σε χωρίς προβληματισμό συμπατριώτες, σε γνωρίζοντες αλλά αιδημόνως σιωπώντες υπεύθυνους παράγοντες. Απευθύνονται πρωταρχικά στον εαυτό μου τον ίδιο. **Προσπαθώ να ανιχνεύσω πρώτα μέσα μου, στο δικό μου χώρο, πριν κοιτάξω μακρύτερα για να βρω τους ενόχους.** Τους ενόχους που χωρίς να έχουν παρόμοια πρόθεση, άθελα έφεραν την Ελλάδα σ' αυτήν την κατάντια. Υποστηρίζω το «άθελα» γιατί νομίζω ότι κανένας μας δεν θα επιθυμούσε συνειδητά να φτάσει η Ελλάδα και το όνομά της στο ναδίρ που βρίσκεται σήμερα. Εκεί όπου «δεν έχει άλλο σκαλοπάτι να κατέβεις». **Προβληματίζομαι: μήπως εμείς, οι απλοί άνθρωποι προδώσαμε τον εαυτό μας και τον Ελληνισμό; Μήπως καταστρέψαμε μόνοι μας τη χώρα;**

Η μη αξιοποίηση της ιδιότητας του πολίτη

Σ' ένα σημείο νομίζω ότι φταίμε οι απλοί Έλληνες: **ότι επιτρέψαμε στην κάθε είδους ηγεσία (και κυρίως, βέβαια, στην πολιτική) να αφήσει τη χώρα χωρίς ιδεολογικά στηρίγματα.** Χωρίς τον «καρπό της γνώσης». Από μόνοι μας διαστρέψαμε την ιστορία, καταστρέψαμε τη γλώσσα, διασκορπίσαμε εθνικές και θρησκευτικές αρχές, κακοποιήσαμε παραδόσεις και ήθη αιώνων, ερημώσαμε τα «μετερίζια». Φταίμε εμείς που δεν μπορέσαμε να

αξιοποιήσουμε τη ζωοποιό ιδιότητα του πολίτη!

Η ατομική προκοπή που μας ήθελε υπερήφανους δημιουργούς (επιστήμονες, επαγγελματίες, εμπόρους κ.λπ.), **μετατράπηκε σε ισοπεδωτική υπαλληλοποίηση** με την «ίση» (χωρίς δηλαδή αξιοκρατία) «και ακώλυτη» (χωρίς δηλαδή κανένα έλεγχο και καμιά κρίση) «εξέλιξη» που επιβραβεύεται (!!!) με την άδικη στην ουσία (γιατί όχι κι ανήθικη με βάση τις αρχές της παρεχόμενης προσφοράς;) «μισθολογική προαγωγή» (που «βρέχει» αδιακρίτως επί «δικαίους και αδίκους»). Με μία λέξη όλοι -ποιος λίγο, ποιος πολύ- **συντελέσαμε στο να χάσουμε το Ήθος**, αυτό που θα μας εμπόδιζε στις άνομες προθέσεις και στις παράνομες πράξεις μας. «Τίποτα πια δεν απαγορεύεται... αφού το ήθος έχει χάσει τελεσίδικα τα υποστηλώματά του...», έγραψε ο Ε.Π. Παπανούτσος. Η όλη αδυναμία μας ως πολιτών στο να ελέγξουμε τους πολιτικούς, τους επέτρεψε να οδηγήσουν σε διάλυση τον κρατικό μηχανισμό γιατί έτσι μπορούσαν να καλύπτουν τα όσα έπρατταν.

Όλα αυτά τα πολιτικά «τερτίπια» **τα αποδεχτήκαμε αδιαμαρτύρητα**. Τα δεχτήκαμε, **άλλοι γιατί μας βόλευαν, άλλοι γιατί αδιαφορήσαμε, άλλοι γιατί φοβηθήκαμε ότι δεν θα μας θεωρήσουν «προοδευτικούς»**. Σκύψαμε το κεφάλι είτε από υπολογισμό, είτε από φόβο. **«Χωρίς αιδώ» όμως πάντα.**

Από την παράλληλη πλευρά **αφεθήκαμε χωρίς στόχους, ιδανικά, οράματα**. Στερρήσαμε τον εαυτό μας από την υψηλοφροσύνη της ανάτασης. Καταργήσαμε τη χαρά της υλοποίησης του ονείρου. **Πάψαμε να προσβλέπουμε, να σκεφτόμαστε, να λαχταρούμε να φτάσουμε σε κορυφές. Η ψυχή και η καρδιά μας υποχώρησαν μπρος στις σκοπιμότητες μιας αμφιλεγόμενης λογικής δήθεν προόδου, όπου το ατομικό όφελος καλύπτει το εθνικό, το ομαδικό. Δεν είμαστε πια ανθρωποποιοί, επιτρέψαμε να μεταβληθούμε σε ετεροκίνητα γρανάζια μιας μηχανής που κάποιοι άλλοι διευθύνουν...**

(Πηγή: «Νέα Ευθύνη» τ.2, ΝΟΕ-ΔΕΚ 2010)